

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Z. Č.**, zast. JUDr. Petrem Doležalem, advokátem, se sídlem Mazovská 476/2, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 2. 2024, č. j. MD-3494/2024-160/3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výrokům I., II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2025, č. j. 13 A 15/2024-36,

t a k t o :

Výroky I., II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2025, č. j. 13 A 15/2024-36, **se z r u š u j í** a věc se v tomto rozsahu **v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce byl rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 27. 6. 2023, č. j. MHMP 1381157/2023/Kor, shledán vinným z porušení povinnosti provozovatele vozidla podle § 10 odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to v souvislosti s naplněním skutkové podstaty přestupku podle § 125f odst. 1 téhož zákona. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaný rozhodnutím ze dne 2. 2. 2024, č. j. MD3494/2024-160/3, zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti tomuto rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který usnesením ze dne 17. 2. 2025, č. j. 13 A 15/2024-36, žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků odmítl (výrok I.), řízení o žalobě podle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), zastavil z důvodu včasného nezaplacení soudního poplatku (výrok II.), nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu

nákladů řízení (výrok III.) a žalobci vrátil zaplacený soudní poplatek ve výši 3.000 Kč (výrok IV.).

[3] Proti tomuto usnesení městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou blanketní kasační stížnost, kterou doplnil na výzvu Nejvyššího správního soudu ve stanovené měsíční lhůtě.

[4] Stěžovatel s napadeným usnesením nesouhlasí, neboť městský soud byl povinen poté, co nevyhověl jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku, která byla podána poslední den lhůty stanovené výzvou městského soudu k zaplacení soudního poplatku za žalobu, jej opětovně vyzvat k zaplacení soudního poplatku. To však městský soud neučinil a v důsledku toho je napadené usnesení nezákonné.

[5] Stěžovatel také rozporuje závěr městského soudu, že podání žádosti o osvobození od soudního poplatku bylo zneužitím práva. Stěžovatel žádost podal pro to, že jako důchodce neměl v daný čas dostatek potřebných finančních prostředků na účtu. Toto zdůvodnění v žádosti uvedl a na základě toho měl městský soud posoudit jeho (ne)majetnost, a to až po zaslání formuláře o majetkových poměrech, k čemuž však nedošlo. To, že stěžovatel v předmětné žádosti alternativně požádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, nebylo taktéž učiněno účelově, ale jako projev snahy dodatečně potřebné finanční prostředky sehnat. Nakonec se to podařilo a následující den uhradila za stěžovatele soudní poplatek třetí osoba, kterou předtím s prosbou o pomoc oslovil. Tato skutečnost, spíše než o účelovosti jednání stěžovatele, svědčí o jeho odpovědném chování, kdy nezůstal i přes svou neutěšenou finanční situaci nečinný, a naopak se aktivně snažil své povinnosti i tak dostat. Právě proto ponechal podání žádosti až na poslední možný den.

[6] Žalovaný ve svém stručném vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se plně ztotožňuje s napadeným usnesením.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Stěžovatel kasační stížnost podal z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle něhož *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo zastavení řízení.*

[8] Ze spisu městského soudu vyplývá, že soudní poplatek za žalobu nebyl uhrazen společně s jejím podáním. Proto městský soud usnesením ze dne 23. 5. 2024, č. j. 13 A 15/2024-24, stěžovatele vyzval, aby jej uhradil, a to do 15 dnů od doručení tohoto usnesení. O následcích nesplnění předmětné povinnosti byl stěžovatel poučen. Poslední den stanovené lhůty připadl na 10. 6. 2024, přičemž tohoto dne stěžovatel soudu zaslal prostřednictvím prostého e-mailu žádost o osvobození od soudního poplatku a eventuální žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku. K tomu stručně uvedl, že tak činí z důvodu nedostatečného disponibilního zůstatku na běžném účtu. Následující den byl předmětný soudní poplatek uhrazen třetí osobou. Městský soud žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků odmítl, neboť v ní spatřil zneužití práva, a jelikož k pozdě zaplacenému soudnímu poplatku nemohl přihlížet, řízení o žalobě zastavil.

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud v první řadě nemohl přehlédnout, že městský soud v napadeném usnesení (bod 8.) polemizuje o tom, zda stěžovatel své podání ze dne 10. 6. 2024 obsahující žádost o osvobození od soudního poplatku včas potvrdil ve smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s., a shledává v tom další možný důvod pro zastavení řízení. K tomu je třeba zdůraznit, že tato polemika je zcela bezpředmětná, neboť Nejvyšší správní soud již v minulosti konstatoval, že takováto žádost není podáním ve smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 15. 3. 2016, č. j. 8 As 78/2015), a stěžovatel ji tak vůbec potvrzovat nemusel. Důvod pro zastavení řízení tedy v tomto ohledu nelze vůbec spatřovat. Předmětná žádost tak byla podána včas.

[10] K namítanému nesprávnému postupu městského soudu pak Nejvyšší správní soud uvádí, že krajský (městský) soud nemá vždy povinnost poté, co nevyhoví žalobcově žádosti o osvobození od soudních poplatků, tohoto znovu vyzvat k zaplacení příslušného soudního poplatku předtím, než přistoupí k zastavení řízení. Tuto povinnost krajský soud obecně má, pokud dojde k zamítnutí předmětné žádosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2006, č. j. 1 As 27/2005-87). V případě stěžovatele však byla jeho žádost odmítnuta, a to z důvodu shledání zneužití práva, což je legitimním důvodem pro neuplatnění zmíněné povinnosti. Jednání směřující ke zneužití práva totiž nepožívá právní ochrany a je jenom zdánlivě dovolené (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48). Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Afs 57/2015-120, k tomuto institutu konkrétně uvedl, že „plní funkci „záchranné brzdy“ pro případ, že konkrétní pravidla by při svém „doslovném“ uplatnění vedla k rozporu s materiální spravedlností, neboť jsou využívána v rozporu s podstatou daného práva (jeho smyslem a účelem).“ Městský soud shledal, že přesně toto žádost stěžovatele sledovala.

[11] Nejvyšší správní soud se však s názorem městského soudu ohledně zneužití práva ze strany stěžovatele neztotožňuje. Městský soud uvedl, že vycházel z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012-22, a rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2018, č. j. 6 As 125/2018-32, a ze dne 11. 10. 2018, č. j. 4 Azs 238/2018-20. Případy řešené v těchto rozhodnutích se však od toho stěžovatelova podstatně liší. V první řadě městský soud neuvedl, že by stěžovatel vedl více sporů, kde by procesně postupoval obdobně, což bylo řešeno uvedenými rozhodnutími. Zároveň městský soud neuvedl, že by stěžovatel vedl další spory, kde by naopak soudní poplatek za žalobu bez dalšího uhradil. Nejedná se ani o opakovanou žádost a její zdůvodnění nelze považovat za očividně nerelevantní. Na druhou stranu je pravdou, že stěžovatel měl dostatečný časový prostor pro zaplacení soudního poplatku a svoji žádost rozhodně mohl odůvodnit precizněji, čímž by pravděpodobně předešel zastavení žalobního řízení.

[12] Aplikaci institutu zákazu zneužití práva na projednávaný případ však Nejvyšší správní soud nepovažuje za přiměřenou. Jedná se totiž o prostředek *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně, tzn. ve zcela výjimečných případech (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008-74), což případ stěžovatele není. Nejvyšší správní soud má totiž z rozhodovací činnosti povědomí o tom, že na obdobné žádosti krajské soudy reagují zasláním formuláře o majetkových poměrech žadateli. Navíc tvrzení, jímž stěžovatel zdůvodnil svůj postup, lze považovat za uvěřitelné. Stěžovatel je v důchodovém věku a svou žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodnil nedostatkem disponibilního zůstatku na běžném účtu, čímž aspoň v základních obrysech

tvrdil svou nemajetnost. Kromě žádosti o osvobození od soudního poplatku (pro případ, že by jí nebylo vyhověno) požádal také o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, čemuž odpovídá jeho tvrzení, že se finanční prostředky potřebné na úhradu soudního poplatku snažil získat od třetích osob, k čemuž nakonec skutečně došlo. Za této situace nebylo možné učinit závěr, že stěžovatel podal žádost o osvobození od soudních poplatků v poslední den lhůty pro zaplacení soudního poplatku účelově ve snaze zabránit jejímu marnému uplynutí lhůty a že úhrada soudního poplatku následujícího dne nepochybně vylučovala jeho nemajetnost.

[13] Lze tedy shrnout, že městský soud nezákonně odmítl žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, a v důsledku toho nezákonně zastavil řízení o žalobě. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. je proto naplněn.

[14] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto výroky I., II. a III. usnesení městského soudu, proti nimž kasační stížnost obsahově směřovala, zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). V něm bude městský soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným v tomto zrušovacím rozsudku, a proto i s ohledem na vrácení soudního poplatku za žalobu (výrok IV. napadeného usnesení) stěžovateli zašle k vyplnění příslušný formulář za účelem posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a o této žádosti následně rozhodne. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.)

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. června 2025

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu